

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De sacramento extreme vnctionis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

bellare obuias potestates. et iferre celis animas reuerteres de terra. Nota qd vinum quod datur coicantibus non est vinum consecratum sed est vinum purum. qd seculares solummodo sub specie panis recipiunt verum et totum xpm fm corpus et animam et deitatem. Sacerdotes in missis recipiunt sub specie panis et sub specie vini. Non autem xps sit integraliter sub specie vini in calice. et qualiter calix adorandus sit de hoc quere. i. S. Tertio quoniam accipis animam xpi tunc accipis pignus eterne vite: si sic in tali statu decedis. Unde cantus de hoc sacramento. Et future glorie nobis pignus datur: quia hoc sacramentum dat vitam gratie in presenti. Iohannis. vi. Qui manducat me ipse vivet propter me. Et in futuro dat vitam glorie. Unde Iohannis sexto. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam eternam. Quarto ibi accipis spiritum christi id est vitam xpi. Et accipiendo sic vitam eius corpe mutaberis in deum sicut cibus et porus mutat in te. Unde vox divina ad Augustinum dixit. Non tu me mutabis in te. sed tu mutaberis in me. Sic xps dicit cuiuslibet digne communicari. non tu me mutabis in te etc. Quia quicquid deus est ex natura hoc homo fit per gratiam quam digne communicat. Cum autem deus habeat potentiam infinitam: et sapientiam eternam et immensam bonitatem. Ex eius potentia homini in hoc sacramento communicata erit homo potentior: tam ad operandum quam ad impetrandum. Ex eius sapientia efficitur homo sapientior ad dilectionem boni et refutationem mali. Ex eius bonitate homo fit magis pius et charitativus et pacificus. Quinto recipiendo eius bonitatem anima hominis implebitur gratia et dulcedine. quia nihil potest animam hominis satiare nisi solus deus. Unde Bernardus. Ad humanitatem quippe dei facta est anima rationalis. ceteris omnibus occupari potest. impleri non potest. Capax enim dei est. et quicquid deo minus est non eam implebit. Unde propheta. Variabor cum

apparuerit gloria tua. In exemplum legitur in libro de donis: quod quidam sanctus episcopus in festo pasche dominum rogavit ut sibi reuelaret merita tunc communicantium. Et dominus ostendit ei quod vidit aliquos qui si picem nigros. alios vero ut ferrum ignitos. alios vero sanguinolentos: ceteros vero ad instar solis fulgidos. Respondit ei angelus domini. Nigri sunt luxuriosi et superbi. igniti avari. sanguinolenti iracundi et blasphemii. qui omnes indigni accesserunt. quibus sint contriti et confessi tamen non habent firmum propositum in futurum abstinendi. Ceteri vero qui sunt lucidi sunt isti qui accesserunt digne cum proposito firmo abstinendi et emendandi vitam suam.

nota Symph.

Sequitur de sacramento extreme unctionis.

Quintum sacramentum est extrema unctio. Materia autem huius sacramenti est oleum oliue ab episcopo consecratum. et tale oleum huius consecratio sunt de necessitate huius sacramenti. Forma autem huius sacramenti secundum Theophrastum est oratio deprecatoria dicendo. per istam unctionem et suam piissimam misericordiam indulget tibi dominus quicquid deliquisti per visum. Queritur quibus conferenda est extrema unctio. Respondetur deo secundum Petrum de thar. non nisi adultis in firmis in periculo mortis constitutis ex ipsa infirmitate. Unde nec datur euntibus ad bellum. nec nauigantibus aut his qui mox occidendi sunt. quia talis mors non imminet ex defectu nature. sed ex euentu fortune. Pueri autem non datur quia non habent infirmitatem spirituales tractata a peccato mortali actuali: nec dispoem deus totis huius presentibus ad hoc sacramentum. nec etiam datur naturaliter stultis. Queritur utrum extrema unctio debeat dari freneticis et amantibus. Respondetur secundum Petrum de thar. si in sana mente constituti non perierint non datur. si vero perierint dari debet. Item ad hoc aduertendum est secundum Theophrastum. quod illis furiosis et amantibus precipue dari non datur quod possent illi

De sacramēto

Utrum sacramēto facere irreuerentiā p aliquaz
immūdiāz: nisi z ipi haberēt lucida in/
terualla in qbus sacramēta recognosce/
rent. Itē querit. vtrū extrema vinctio
possit iterari. Rūdeo fm Tho. in. iij.
dist. xxiij. Iterari pōt sine aliqua iūria
sacramēti. qz nō habet effectum ppetuū
eo q sanitas corpis z mētis que sunt ef/
fectus eius amitti pōt. In eadē quoqz
egritudine iterari pōt: si pmo qdem sit in
periculo mortis z euadat. z post recidi/
uū patiat. qz erit qsi alia infirmitas. Et
sitr si sit egritudo diuturna: vt hydropi/
sis. qz tunc debz fieri quādo videt p du/
cere ad periculū mortis. z si illud piculū
mortis euadat eadē infirmitate durāte
et postea ad silēm statum reducat: iterū
potest inūgi. qz iā est alius infirmitatis
status. q̄uis sit eadem infirmitas. Et
notandū q magister in ppendio theolo/
gice veritatis dī. qn̄ sepe q̄s ad mortē
ifirmatur: sepe p̄ inūgi. h̄ in vna ifirmi/
tate nō debet aliq̄s bis inūgi: nisi eadē
ifirmitas vltra annū p̄trahat: ita q in
vno āno p̄ter vnā infirmitatē nequa/
q̄ bis inūgatur. Sed Bonauētura su
p̄ q̄rto redarguit hoc dices. Absurdū ē
q sacramēta regulent fm motū astrozū

Effectus extreme vinctōis
Querit quis sit effectus extreme
vinctōis. Respōdeo q est q̄dru/
plex. quoz duos ponit beatus
Tho. sup. iij. di. xxiij. z alios duos ma/
gister in ppendio theologicē veritatis.
Prīmus effectus z p̄ncipalis fm beatū
Tho. est sanatio q̄dam spūalis q̄ dat
p̄tra quādam debilitatē vel inepitūdi/
nem q̄ in nobis relinquit ex p̄ccō actua/
li vel originali. p̄tra quā debilitatez hō
roborat p hoc sacramētū. qz hoc robur
grām facit q̄ nō patit secū p̄ccm̄. Ideo
ex p̄sēnti si inuenit peccatū aliq̄d veni/
ale vel mortale q̄ad culpā tollit ipm̄ dū
mō non apponat ober ex p̄te recipiētis
Sedarius aut effectus est sanitas cor/
palis. h̄ac tñ nō inducit nisi fm q̄ exp̄e/

dit ad finem p̄ncipalez. s. spūalem sana/
tionē. z tūc sp̄ eam inducit. dūmō nō fit
impedimentū ex p̄te recipiētis. z licz in
ip̄o multe fiāt inūctiones: vltima tamē
est formalis respectu oīm p̄cedētium. z
agit in virtute earum. Et ideo in vltima
vinctōne grā infundit que effectū sacra/
mēti p̄ebet. Nec br̄is Tho. **T**er/
tius effectus fm magistrū in ppendio the/
ologicē veritatis est. q̄ valz hoc sacramē/
tum ad deuorōem excitādam. **Q**uar/
tus effectus est. q̄ valet ad velociorē trā/
situm ad celum

De sacramento

ordinis. z de dignitate sacerdotū
Quis estis genus electū. rega/
le sacerdotū. gēs sancta. p̄p̄s
acq̄sītōis. i. Pe. ij. In istis ver/
bis ostēdit nobis br̄is petr̄
p̄rogatiuā z dignitatez ordinis sacerdo/
talis. Et licz oēs hoīes sint genus dei
soli tamē sacerdotes sūt genus electuz a
deo. **U**n̄ sciendū. q̄ sicut sunt nouē cho/
ri ā geloz in celo. sic sūt nouē dignitates
sacerdotū. Prīma est. q̄ sacerdotes sunt
sup omnes reges z p̄ncipes terre. **He/
re. i.** Ego p̄stituā te sup oēs gentes z re/
gna vt euellas. s. malos mores z vicia. z
dissipes hereses. z edifices bona opa. z
plātes p̄tutes in aīabus. Itē p̄z. qz dig/
nitas sacerdotalis habz reges facere et
p̄secrare. sed oēs reges nō p̄nt sacerdotē
facere. In signū q̄ maiores sint: tūc non
est iam p̄nceps a deo potēs qn̄ tenet cer/
uicem suā in p̄fessione humiliare coram
sacerdote loco dei. qz est vicarius eius.
Un̄ breuif de^o exaltauit sacerdotes su
per oēs hoīes. **U**n̄ q̄dam doctor. Sa/
cerdos ē altior regibz. felicioz angel. cre/
ator creatoris. **S**cdō honorauit eos
in t̄palibz. qz illa q̄ de^o sibi reseruauit. s.
decimas. oblatōes. testamēta. z p̄miti/
as. z alia patrimonā crucifigi: gratis il/
lis p̄tulit p̄ sustentatōe corpis. vt illi sine